

A BÁNYA

BÁNYÁSZATI, IPARI, KERESKEDELMI ÉS PÉNZÜGYI HETILAP

MAGYARHONI
FÖLDTANI TÁRSULA
KÖNYVTÁRÁBÓL.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, VI., Dalszínház-u. 8. Telefon 23-33.	Főszerkesztő: Vécsey István Szerkesztők: Apsay V. János és Dr. Makai Aladár	Hirdetési feltételek:
Előfizetési árak: Egész évre 10.— K. Fél évre 5.— K. Egyes szám ára 30 fillér.	Megjelenik minden vasárnap	Minden szó 4 fillér Kövér betűvel 8 „ Egész oldal, 1-szeri közlés 80 kor. Fél oldal 1-szeri közlés 40 „

A kőrösmezei petroleumterület.

Irta: Dr. Posewitz Tivadár.

Kőrösmező Máramaros megyében, a Fekete-Tisza partján fekszik közel a határhoz. Állomása a máramaros-sziget—staniszlói vasuti utvonainak.

A Fekete-Tisza völgye, mely Svidovecig magas hegyektől van környezve, az imént említett teleptől északra tágulni kezd és a kőrösmezei dombvidéket alkotja, melynek kopár, csakis gyeppel fődött, hosszúra nyult hegyhatai 100—150 m magasságúak a völgy talpától számítva és élesen kitűnnek a környező, erdővel borított szomszédos dombvidékből és az alpesi magaslatokból.

Ezen vidéket dél felé a Szesa- és Pietrosz-havasok, valamint a szomszédos Csernahora-hegyláncolat legmagasabb havasa, a Hoverla és Kosmieska előhavasa határolja.

Délnyugati irányban a svidoveci havasok kimagasló hegylánca húzódik oda. Északkeleti irányban a határt képező erdőség vonul el és csak északnyugati irányban nyitott nagyobb mérvben a völgy, a svidoveci havasok és a Cserna-polonina hegyhát között elterülve. Ezen magasabb hegyláncolatok mind északnyugati irányt követnek.

Kőrösmező vidékének főfolyója a Fekete-Tisza, melynek két végága itt, Kőrösmező mellett egyesül.

Az egyik végág a Tiscsora, melyet az apsineci gátig lehet követni, mely helynél két forráspatakja összejön t. az Apsinecka-patak, mely a svidoveci havasokból ered és a Tiscsora-patak, mely az Okola-hegyhát több forrásából ered s amelynek egyikét a Tisza forrásának nevezték el. A Fekete-Tisza másik végága a Lasescsina, melynek forrásterülete a Pietrosz-Hoverla és Kosmieska havasok déli lejtőin keresendő. A Tiscsora és Lasescsina Kőrösmező mellett egyesülve, képezik a Fekete-Tiszát, mely Rahó közelében a Fehér-Tiszával egyesülve, innét egyesült Tisza név alatt folytatja tovább útját.

Kőrösmező vidékén Svidovectől északra veszi kezdetét a kőrösmezei petroleumterület. Már tektonikai tekintetben is eltérőleg van alkotva. Míg a szomszédos hegyek mind 1000—2000 m-nyi magasságig nyulnak

fel, Kőrösmező táján dombos vidékre akadunk, melynek hosszúra nyult gerincei a völgy talpától számítva csak 100—150 m-re emelkednek. A földdel borított hegygerincek nagy mérvben csuszóterületet képeznek, mi több helyütt észlelhető.

Itt egy egységesen képződött jellemző kőzet-csoportra akadunk, melyben világosszürke, vékony, palás görbehéjas, mészpáterektől átjárt homokkő váltakozik szürke agyag- és márgapalával. Ezen kőzetek, melynek jellemzője a fehéres, görbehéju homokkő, egy puha, csillámban gazdag, sok helyütt bitumenes homokkő többé-kevésbé vastag padjaival váltakoznak. Hieroglifás palát is találunk itt-ott ezen kőzetcsoporthoz, amely a strölkaféle kifejlődést mutatja.

E rétegcsoportra a nagymérvű réteghajlások jellemzők, mi különösen a legalsóbb padokat képező görbehéjas palás homokkőnél észlelhető. Így a Havrilec-patak mentén, nem messze beömlési helyétől, sok helyen láthatók ezek a rétegyűrődések. A Fekete-Tisza völgyében több helyen, különösen pedig az első nagyobb kanyarultnál, a Lasescsina-patak beömlése felett, ugyanazon réteghajlások láthatók. A Stebna-patak mentén, a patak medrében és a völgy mindkét oldalán, a számos rétegyűrődést egészen a Stebna-gát közeléig lehet nyomozni és hasonlót lehet látni a Lopusanka és Lasescsina völgyekben is.

Ezen kőzetcsoporthoz csapási iránya ÉNy—DK, helyenként némi eltéréssel. A dülési irány többnyire északkeleti, de sok esetben az ellenkező is.

A kőrösmezei rétegek medencét alkotnak. A Fekete-Tisza jobbpartján csak kevésbé vannak kifejlődve. Legnagyobb kiterjedésüket a balparton érik el, még pedig leginkább déli irányban, a következő völgyekben. Fekete-Tisza völgye a Volovec-mali völgy nyílásáig, Lopusanka, Lasescsina, Zimir.

Kőrösmezőn először 1878-ban kezdtek petroleum után kutatni. A helység néhány zsidó lakosa látva a szomszédos Galiciában a petroleumkutatóval elért szép eredményeket, konzorciumot alapított és a Lasescsina-ban, Stebnában, Havrilec-ben és Tiscsorában mutatkozó petroleumnyomok után indulva, a Fekete-Tisza völgyében, Tiscsorában, a folyó első nagyobb kanyarulata felett kutatni kezdett ásni, melyben az első olajra 13^o

mélységben akadtak. Ástak még tovább 20⁰-nyi mélységig, de kevés lévén a nyert olaj és még kevesebb a pénz feloszlott a konzorcium.

1879-ben Gesell bányatanácsos kutatásai alapján új társaság alakult 2000 frtnyi öszeggel a fond perdu és a lasescsinsi völgy jobb oldalán (fél uton Lopusanka és Repego között) mélyesztettek le kutatóknár 40 m mélységig. Az első olaj már a 26-ik méternél mutatkozott és munka közben földviasz nyomárok is akadtak. Pénzszüke miatt azonban ezek is abbahagyták a munkát.

A nyolcvanas évek elején Stavenov lovag Kőrösmezőn is éppen úgy, mint az Iza-völgyben, számos szabadkutatási jogot szerzett meg. Stavenov lovag huszonhárom helyen mélyesztett le kutatóknát, melyek kimutatták ugyan a petroleumterület kiterjedését, de csekély mélységűknél fogva sok jelentőségük és eredményük nem volt.

Ezen kutatási területeket 120.000 frtért megvette Stavenovtól az 1886-ban alakult első magyar petroleumkutató társaság, mely furólyukat mélyesztetett le Alsó-lasescsinában a Bubni-hegyerinc délkeleti lejtőjén, a Lopusanka és Pietowa közti átellenes területen. Itt a „Ferenc József császár és király“ nevű furólyukban 156 m-ig hatoltak le. Az első 1·5 m vastag petroleumot tartó réteget 58 m mélységben érték el, a másodikat 62·5 m és a harmadikat 82 m mélységben. Néhány hordó kőolajat nyertek itt, de az eredmény még sem volt kielégítő.

1886-ban egy másik furás a Stebna-völgyben sem volt eredményes.

A társaság pénzereje sem volt nagy, úgy hogy kénytelenek voltak egy pénzintézettel szövetkezni, a magyar Hitelbankkal.

1888. év elején megalakult az új társaság „Magyar ásványolaj részvénytársaság“ név alatt. A feloszlott Kőrösmezői első magyar petroleum-trásaságtól átvették az összes kutatási jogokat, ingatlant, valamint a fundus instructust. Nagy reménnyel néztek most a jövőbe, miután pénzerős vállalat fogott hozzá a munkához. Nem messze a Bahinski pataktól, a Fekete-Tisza bal oldalán 234 m mélységig furólyuk mélyesztetett le. Sok gáz mutatkozott ugyan, de kőolajra e mélységig nem akadtak. Itt abba hagyták a további furást és az első lasescsinai furólyukhoz közel, ettől EK-i irányban új furólyukat mélyesztettek le 150 méterre. Kőolaj mutatkozott, de nem elegendő mennyiségben. Ezen a bajon segíteni véltek dinamitrobbantás által. A dinamitpatron azonban megakadván a furólyukban, el nem sült és használhatatlanná tette a furólyukat. Ezzel végződött ezen társulat működése.

Már a következő 1889. évben, tehát rövid két évi munka után a társulat, melyet a magyar Hitelbank alapított, liquidált, miután az összes befizetett részvénytőke — állítólag 82.000 frt — kiadatott és mivel ezen társulat többet kockáztatni nem akart.

Három évvel később, 1892-ben W. Stavenov, az ismeretes petroleumkutató testvére, szövetkezve egy berlini, Winkler nevű tőkepénzessel, átvették a magyar Hitelbanktól Kőrösmezői tulajdonát és újonnan a kutatómunkához láttak. Mély furásokat szándékoztak eszközölni és amerikai furómesterre bízták a munkát. De ezen vállalat is rövid munka után — sajnos — eredmény nélkül megszűnt. A furás nem haladt oly gyorsan, ahogy a furómester mondta volt, ki 800 m-es furólyuk lemélyesztésére vállalkozott két hónap lefolyása alatt 12.000 frt árán. Sok baj és többszöri munkaszünetelés után az egyik furólyuk elérte a száz méter mélységet, amikor szerencsétlenség következett be. Visszaesés állott be. A furókanál megrekedt a furólyukban, kihúzása nem sikerült és így a további furás beszünttetett. Egy másik furólyukban 32 m mélységben bitumenben gazdag homokkőre akadtak. Pénzszüke és az állítólagos rossz munkavezetés miatt összekülönbözött a vállalkozó az üzemvezetővel, aminek vége a szerződés felbontása és így a furás beszüntetése lett.

1896-ban egy új társulat, a Frommer & Co., angol pénzzel kezdett Kőrösmezőn petroleumra furni. A Stebna-völgyben, valamint a Fekete-Tisza balpartján hozzáfogtak a furáshoz. Stebnában négy furólyukat mélyesztettek le. Az elsőben 178 m-nél nyertek olajat, melyet kiszivattyúztak. Hetenként 3 barrel olajat nyertek.

A másodikban 485 m-nél nagy gázerupció következett be. Egy ideig szünetelt a munka, miután a gőzgép nem mutatkozott eléggé erősnek. Ezen furólyukat 800 m-re szándékoztak volt lemélyíteni.

A harmadikban 325 m-től kezdve olajnyomok mutatkoztak. 425 m-ig tervezték a furólyuk lemélyítését.

A negyedik furás csak kézfurás volt és itt 60 m-nél olajnyomok mutatkoztak.

A Fekete-Tisza völgyében négy aknát mélyítettek 40—60 m mélységig. Hetenkint állítólag 2—300 kg olajat nyertek. A Lopusanka-völgyben is tervbe volt véve mély furás.

A termelés azonban — sajnos — nem volt elegendő és a furást 1898-ban, két évi munka után abbahagyták.

A bányakapitánysági jelentés szerint az első furólyukat Stebnában mélyesztették le és már 80 m mélységnél ráakadtak az első kitünő minőségű olajra. Ezen olajat, melynek mennyisége naponta állítólag 4 barrel volt, kezdetben kiaknázták. Később 0·25 q volt a termelés és így folytatták a furást 410 m-ig. Olajnyomok nem mutatkoztak valamí nagyon bőven a további mélyítésnél, de 410 m-nél beletört a furó és így a furólyuk be lett szegezve.

A másik furólyuk a bányakapitánysági jelentés szerint 494 m-ig hatolt le. Kezdetben erős gázok és feketés olaj mutatkozott, mely 80 m mélységben világoszöldes színű volt. Ezen furólyuk is szerencsétlenül járt. A rudazat elszakadt és egy része bent maradt a furólyukban.

E miatt összekülönbözött a vállalkozó a furó-mesterrel, ki rövid uton otthagya a furást és visszament Galiciába. A vállalkozó végre megsokalta az eredménytelen munkát és beszüntette a további furást. A furóeszközöket két év múlva eladták.

Most legújabbán valami pénzcsoport próbálkozik, de az eredményekről nem lehet semmit se hallani.

A kálisóbányák és az óvintézkedések.

Kálisóbányászatunkra, dús gazdag sótelepeink mellett, ha majdan a kálisó rétegeire rákerülhet a sor, kétségtelenül nagy jövő vár. A kérdést tehát állandóan felszínen kell tartanunk, ha becses lapunk folyó évi 5. számában „Sótelepeink és a kálisó” című érdekes fejtegetésekben foglaltakhoz képest igyekezni akarunk mielőbb közkinccsé tenni mindazt, ami magyar anyaföldünk mélyében a jövő rejtett kincse halmazaként valójában meg is érdemli a feltárás fáradalmait és költségeit.

Azok a veszedelmek, amelyek a sóbányászattal járnak, egy uton haladnak a kálisóbányászat veszedelmeivel is. Azok az elemi csapások, amelyek ez idén február hó második felében az aknaszlatinai Kunigunda-akna beomlásával és vizeöntésével velejártak, egyben súlyos csapást mérhettek a szlatinai sóbányák jövő kálisóbányászatára is, amennyiben kézenfekvő, hogy az ott most még csak 160—170 méter mélységű sóaknak konyhasórétegét bizonyos határvonalon túl kétségtelenül a kálisó fogja követni.

Külföld egyes sóbányatelepein, ahol ma már a kálisóbányászatnál tartanak, egyben számolni is kellett azokkal a veszedelmekkel, amelyek megfelelő óvintézkedések foganatba vétele nélkül egyaránt sujthatják a szénbányászt, mint a kősó s a kálisó csákányosát. Mindenesetre itt is mérvadók azok az óvrendszabályok, amelyek világszerte a bányaszerencsétlenségek bekövetkeztét elhárítani, vagy legalább is azoknak elejét venni hivatottak.

Elsősorban a bányalég és a nyomán keletkező tűzveszedelem az, amelytől a sóbányák s így a kálisóbányászat sem mentesek. Újabb telepek feltárásánál, aknanyitásoknál ismétellen fenyegette a kálisóbányászokat a bányalég veszedelme. Beigazolt tény, hogy a bányalég az újabb és régibb feltárási kősórétegekben csak oly veszedelmesen jelentkezik időnként, mint a mélyebben fekvő kálisórétegeknél; sőt még az átmeneti zónák a kősóból a kálisóba sem mentesek az ebbeli veszedelmektől. Itt-ott a bányalégömlés ugyszólván állandó, de viszont nem oly arányu, hogy nagyobb veszedelmek bekövetkeztétől tartani lehetne. Az általános és eléggé ösmert óvrendszabályok pontos és lelkiismer-

retes betartása esetén szerencsétlenség az utóbbi évek kálisóbányászata körül elő nem fordult. A már hivatkozott február 23. diki lapszámunk becses közleményében is említett göttingen-strassfurti kálisóbányatelepen pedáns lelkiismeretességgel ügyelnek arra, hogy éghető vagy könnyen gyúlékony anyag az aknába ne kerüljön; egyébként az aknában nélkülözhetlen faneműfélék, ha egyszer a só anyaga azt nemcsak belepi, hanem maga a só a fába ugyszólván beszívódik, mondhatnók természetes immunitás védi ily módon mindennemű tűzveszedelem ellen. Az aknatornyok alkatrészét is mindenütt tűzmentesített anyagokból szokták felállítani. A göttingen-strassfurti kálisóbányatelepen s a hallei főbányakerület territoriumaiban az utóbbi évtizedben említésre méltó bányalégrobbanásról vagy tüzesetekről mit sem tudnak. Mindenesetre a leggondosabb elővigyázati intézkedések eredményeül kell ezt betudni. Egyébiránt szervezett bányatűzoltóság és önműködő oltókészülékek egész batteriája hivatott a külföld kálisóbányáiban az esetleges veszedelmek ellen védelmet nyújtani.

Aránylag nagy mennyiségben jelenkezik a bányalég gázömlése a hirneves clauthali kálisóbányák aknáiban. Főként 1904-ben és 1906-ban formális gázerupciók veszélyeztették a clauthali bányákat, kivált a „Desdemona” nevezetű aknában sok veszedelmet is okoztak. 1906 óta csakis megfelelő biztonsággal konstruált lámpákkal dolgoznak az ottani bányákban. A szükséges robbantószerkezetek lövegei is szabadalmazott biztosított szerkezetek. A tűzoltás összes apparátusa ugyszólván állandóan készenlétben áll. A kálisót felszínre hozó apparátusok s a kapcsolatos bányaeptmények valamennyie vasszerkezet, tehát tűzmentes.

A hannoveri bányakerületben pl. egyéb biztonsági intézkedések között minden oldalról könnyen megközelíthető hydransokkal is védekeznek az ebbeli veszedelmek ellen; Goslar vidékén a Minimax-apparátust használják e célra. Általában a ma feltárt összes kálisóbányáknál legújabbán az elkerülhetlenül szükséges faalkatrészeket megfelelően tűzmentessé impregnálják. A kálisóbányák legfőbbjének világítása ma már villamos erőre van berendezve. A mentőkészülékekkel a bányatűzoltóság rendszeres gyakorlati próbákat tart; ami megszivleendő és követendő nemcsak a kálisóbányaszatnál, hanem hazánkban legkivált szénbányászati aknáknál mindott, ahol manapság ebben még itt-ott tájékozatlanabbak vagyunk. Az óvrendszabályok egyik figyelemre-méltó kiegészítői a praktikus élelytartályok, amelyeknek kis bőröndöslakú készülékét valamennyi bányaalakalmazott tartozik a bányába magával vinni s melyeknek élelytartalma elegendő ahhoz, hogy a veszedelembe került bányász magát rövidebb-hosszabb időn át legalább a szükséges élelymennyiséggel biztosítani képes legyen.

— Gy:—

A zborói petroleumforrások.

(Irtta: *Walter Henrik*, *Montan-Industrie und Handelszeitung* március 1—15.)

A „*Neues Pester Journal*“ május 1—2-iki, valamint a „*Grube Montanzeitung*“ május 15-iki számában egy-egy cikkem jelent meg, melyeket a tényállásnak megfelelően meg akarok magyarázni, annál is inkább, mert a magyar petroleumelőjövetelekről általában s így a zborói forrásokról is több cikket írtam.

Egyuttal határozottan kijelentem, hogy a zborói petroleumforrásokról soha senki előtt nem nyilatkoztam.

Zboró területét geológiai szempontból többször is bejártam és 6 évvel ezelőtt Báték számára zártkutatómányokat jelentettem be.

Véleményem szerint Zboróban egy igen szűk (alig 200 méternyire látható) emelkedés van, mely petroleumot tartalmazó eocen rétegekből áll, melyek vörös-kék színű agyag alakjában jelentkeznek. Az eocen nyereg észak felé tart és egy hatalmas oligocen réteggel van befödve.

Az oligocenben vörös agyag is fordul elő, mely azonban közzettanilag de még inkább növénytanilag eltér az eocen agyagtól. Az eocen agyag könnyen oldódik vízben, színe violaszinbe játszó és fehér szemcsés, majdnem csillámmentes homokköveket tartalmaz. A homokkövek keskenyen rétegesek s bennük a petroleum nyomokban kimutatható. Az oligocen vörös agyaga vízben kevésbé vagy egyáltalában nem oldható, jóval több csillámot tartalmaz, mikroszkopikus faunája egészen más, mint az eocené. A vörös agyag színe piszkos téglaszínű. Az eocen agyag mikroszkopikus faunája a felsőbb részekben többnyire *Haplophragium subturbinatum* és *Cyclamina amplexans*-ből áll. A mélyebb részekben a *Trochammina*, de főképen a *Reophax placenta*, *guttifera* és a *Globigerina* jellemzik a rétegeket.

Zboró geológiai alakulására vonatkozólag nem értek egyet dr. Zuber és Roth főbányatanácsos véleményével. Az említett urak, úgy látszik, az eocen és oligocen agyagot egy rétegnek tartják, amiért is az eocen emelkedése több kilométer szélesnek tűnik fel, holott annak szélessége véleményem szerint legfeljebb 200 méter lehet. A geológiai viszonyok ezen téves ismerete okozta a zborói furások balsikerét.

Midőn a furólyuk 200 méter volt, Áldor ur jelentkezett nálam és nyugtalankodott az olajnyomok teljes hiánya miatt. Dr. Zuber és Roth ugyanis biztosították róla, hogy ily mélységben már lehetséges az olaj-tartalom.

Miután egy fényképen láthattam a furó helyzetét és a furóiszapot mikroszkoppal megvizsgáltam, tudtára adtam Áldor urnak, hogy 1000 méteren felül ne is remélje a termékeny eocent, sőt valószínű, hogy még mélyebben fekszik. Miután még Áldor ur különböző mélységekből is küldött furóiszapot, a következő adatokat közölhetem:

997 méterig oligocenben furtak, mely olajnyomoktól teljesen steril volt.

997 méternél a réteg megváltozik, erős gázok mutatkoznak, de olaj egyáltalában nem.

1116 méternél a rétegek közzettanilag igen hasonlítanak a pasiecnai felsőbb eocen rétegekhez, comprímált gázokat tartalmaztak és erős benzinszaguk volt.

1150 méternél gyengültek a gázok, a benzinszag eltűnt; igen valószínű, hogy az eocen felső részén járt

a furó, mely rész Galiciában is csak helyenkint és igen szegényen tartalmaz olajat.

Semmiképen sem lehet megállapítani mily mélyen fekszenek az alsó eocen olajrétegei. Annyi bizonyos azonban, hogy az elhibázott vélemény következtében a furás helye legalább 1000 méternyire el van hibázva. Véleményem szerint azonban ezen szerencsétlen furás még korántsem döntötte el, van-e olaj Zborón vagy nincs. Az alábbiakkal igazolom, hogy Zborónak igenis van kilátása sikerre, csak a furás helye volt elhibázva.

A látható eocen kiemelkedések rétegei teljesen megegyeznek a galíciai termékeny eocennel. Gázok észlelhetők benne, olaj nem.

A vörös agyag iszapolva és mikroszkoppal megvizsgálva: Trochammineket és Cyclamineket tartalmaz.

A kiemelkedés főcsapásán kb. 5 kilométernyire kelet felé Regötöben, Clary gróf birtokán aknát ástak. A 31 méter mélységből előkerült szürke agyag ugyanazon mikrofaunát tartalmazta, mint a Krosno melletti Potok körül előforduló agyag, mely rendkívül jellemző az olajtartalmu rétegekre. Állítólag ugyanott olajnyomokat is találtak.

Nem akarom vitatni, hogy a zborói furás csaláson alapult-e, csak be akartam bizonyítani, hogy a furás helye rosszul volt megválasztva. Próbafurásnál mégis csak a *legjobb* helyet kellene választani és nem a legolcsóbbat vagy a legkedvezőbb fekvésűt.

Magára a furásra vonatkozólag megjegyzem, hogy az technikailag a legtökéletesebb volt. Többször, különösen 800—900 méter között oly kemény volt az agyag, hogy a további furás lehetőségét kétségbe vontam.

Aki tudja, mily rendkívüli fáradtsággal jár egy helységben, mely távol esik a közlekedési vonalaktól, ismeretlen rétegekben 1150 méternyire lehatolni, az csak a legnagyobb elismeréssel nyilatkozhat a furások vezetőjéről.

Szerencse fel!

BÁNYAJOG.

Ankét a bányatörvény revíziójáról.

Bányászatunk és a földtulajdon.

(Hozzászólás a 4. és 5. kérdéshez.)

V.

Kutatási engedélyek.

Ha valaki ilyen régiségek után céltudatosan kutatni akar, annak kutatási engedélyt kell kérnie és pedig kisebb mérvű kutatásra azon község előjáróságától, melynek határában a kutatás végeztetik, nagyobb mérvű kutatások végezésére pedig az illetékes bányahatóságoktól, melyek tartama bizonyos ideig tart, de meg is hosszabbítható. Egy esztendő múlva azonban önmagától megszűnik.

Eljárás céltudatos kutatásnál.

A kutatás megkezdése az illető politikai hatóságnak és a föld birtokosának, ki azt kárpótlás ellenében

türni tartozik, bejelentendő és a kutatási engedély felmutatandó. Mindkét kutatási engedély díj- és illetékmentesen adassék.

Mindkét kutatási engedély a megjelölt időre kizárólagos jogot ad annak tulajdonosának, hogy azzal bárkinnek földbirtokán, zártkutatmányi területén és bányatelekén régiségek után kutathasson és azokat a fent ismertetett rendelkezések alapján birtokba vehesse. Zárt udvartereken és épületekben csakis a tulajdonos beleegyezésével engedtetik meg a kutatás. Temetőkből csak akkor, ha oda már 50 év óta nem temetnek.

Ha a kutatás eredménytelennel járt, az a hatóságnak nyomban bejelentendő. A hatósági helyszíni szemle előtt a kutatási helyről semmiféle tárgyat, legyen az értékes vagy kevésbé értékes, elvinni nem szabad. Aki ezen tilalmat áthágja, attól a kutatási engedély egyszerismindenkorra megvonandó s a netalán már birtokba vett leletek minden kárpótlás nélkül elkobzanak.

Ha a törvény e rendelkezései a nép között ismeretlenné lesznek, úgy a véletlenül talált régiségeket örömmel átszolgáltatják, sőt akadnak sokan, akik egyelőrt ismert területen szakszerű kutatást végeznek és így megszűnik itt, e téren is az a visszás állapot, melynek évenként oly sok értékes régiségnek megsemmisítését vagy elsajátítását tulajdoníthatjuk s így áldozat nélkül szaporodik ma még szegényes régiség-tárunk, mert a kutató fáradságának ellenszolgáltatását látja s a kincstárnak sem kell áldozatot hozni, mert a nemes fémből készült régiségeknek csakis a mai fémértékét kell megfizetnie, holott annak régészeti értéke mindenkor nagyobb.

Régi műemlékek felfedezése utáni jutalom szintén a pénzügyminiszterium által határozottassék meg, ki a megfelelő szakminiszterium birtokába adja azt át, de esetlegesen az ebben talált értékek szintén a fenti elv szerint osztandók el.

Ezek azok az intézkedések, melyeket az új bányatörvénybe leendő felvételre szükségesnek talállok.

Kolozsvár, 1908.

Pap Antal.

BÁNYAHIREK.

Az állami szénvásárlások.

Nagy érdeklődéssel várta az egész ország, hogy minő eredményt tud majd felmutatni *Wekerle* Sándor miniszterelnök-pénzügyminiszter szénvásárlásaival, melyektől az immár türethetetlen szénmizériák megszüntetését várta mindenki.

Wekerle ugyanis felhatalmazást kért és kapott a törvényhozástól arra, hogy nagyobb szénterületet vegyen meg az állam részére s e célból Krassószörény megye Almásvölgyében a lefoglalt területeken kutatásokat végeztetett, melyeknek eredményeit feszül érdeklődéssel várta az egész iparvilág. Az eredmény azonban nem a legkedvezőbb, mert, amint értesülünk, a furások nem találtak mindenütt a biztosított területeken olyan mennyiségű szenet, melynek kitermelése érdemes volna. Ennélfogva, úgy tudjuk, hogy az állam csak kis területre kiterjedő vásárlást fog tenni, nem olyan mértékben, mint az eredetileg tervezve volt.

A magunk részéről bár sajnáljuk, hogy Krassószörény megyében nem találtak elegendő szenet, nem esünk kétségbe, hogy az állami szénvásárlások nem sikerültek. Elégedjék meg az állam a már átvett szénbányákkal s azoknak üzemét biztosítsa és emelje a mai kor minden ipari vívmányaival, hogy ne fizessen rá erre is, mint a többi bánya üzemére.

Mult számunkban is kimutattuk, hogy még a legfejlettebb bányászattal bíró Poroszország sem nyer szénbányászatán, mennyire össze kell szednie a magyar kincstárnak, hogy rá ne fizessen szénbányászatára is.

Ha pedig mindenképpen vásárolni akar, akkor nagy körültekintéssel a legjobb, s bányászásra alkalmas szénét vásároljon.

Bosznia és Hercegovina só- és szénbányászata.

A Balkán felé tekint ma minden magyar ember, aki hive a gazdaságilag is független Magyarországnak, Épen azért ebből a szempontból talán nem lesz érdektelen, ha megtudjuk, hogy mi van Boszniában, melyért mi annyi pénzt és vért áldoztunk.

A sóoldattérmeles az 1906. évben 1,990.880 hl (+ 43.273 hl) volt, ebből 794.175 hl (+ 73.297 hl) két sófőzde kifőzött; 1,195.371 hl (— 24.675 hl) pedig a lukavaci ammoniakszódagyárnak adatott el. A sótermelés 226.710 q-ra rugott (+ 23.824 q).

Sóelarusítás 1906-ban:

helyben	24.437 q	(+ 726 q)
az ország többi árudáiban	148.843 "	(+ 9.408 "
a lukavaci szódagyárnak	7.600 "	(+ 600 "
a jajcai maronátron és klórmészgyárnak	33.800 "	(+ 4.200 "
az alkalmazottak illetményei	80 "	(+ 2 "
Összesen	214.760 q	(+ 14.942 q)

A sófőzdek 1906-ban 10 hivatalnokot, 14 (+ 3) ügyelőt és 248 (— 26) munkást foglalkoztattak, akik közül 216, azaz 86% bosnyák-hercegovinai honos, a többi a monarchiából származott idegen volt. Az átlagos munkateljesítmény munkaszakonként és fejenként 3.12 q, az átlagos kereset munkaszakonként és fejenként 2.12 K (+ 13 f) volt. 1906. évben 161.259 q finom, 62.368 q durva, 2.078 q brikett, összesen 226.705 q főzött só volt az összertermelés.

Szénbányászat. Üzemben voltak a krekai (D.-Tuzla mellett), zenicai, kakanj-doboji, banjalukai és ugljeviki szénbányák; kisebb mennyiségű szén bányászatot még a livnői, zsupanjaci, mosztári és gackói bányákban. Az országos kormány Kobiljdoj, Szutiscsica és Modrinje vidékén kutattatott szén után.

1906-ban az összes termelés 5,941.720 q volt. Igy hát látjuk, hogy a kis okkupált területen — bár rengeteg kincs fekszik még parlagon — jelentékeny só- és szénbányászat virul, melyet intenzivebb művelés mellett a tízszeresére lehetne emelni.

Németország bányászatának és vasiparának január havi helyzete. A gazdasági válság a rajna-westfáliai szénpiac helyzetét eddig nem tudta megingatni. Az üzemet eddig még nem kellett korlátozni. Csak a vagonhiány okozott némi kellemetlenséget. Sokszor 20%-kal kevesebb kocsi állott rendelkezésre, mint amennyi kellett volna. A termelt szén nagy mennyiségekben gyűjtik saját rakodóhelyeiken. A belföldi szükséglet nagyot csökkent, aminek oka főleg a vasipar helyzetének napról-napra való rosszabbodásában keresendő. A tüzelőszer eddig igen jól fogyott. A kivitel sem csökkent még, csak a ruhrmenti kikötőkbe való szállítás akadozott f. é. január hó folyamán, mert a jégzajlás a

Rajmán való hajózást többször megakasztotta. Dél-Németországba vasuton szállították a szenet. Németország sok tüzelőszert vásárolt, de ipari szén után nem igen érdeklődött, mert főbb iparágai télen nagyjából szünetelnek. A Franciaországba és Belgiumba irányuló kivitel emelkedett s az angol verseny mindjobban háttérbe szorult. Ami az árakat illeti a szindikátus a múlt áprilisban felemelt szén- és koksz-árakból nem enged, sőt néhány minőségnek az árát újabbra újra felemelte. A szénszindikátus árpolitikáját e miatt nagyon hevesen támadják. A vasipar január havi állapotáról a kölni cs és kir. konzulátus a következőket jelenti: A vasipar az első negyedévre szóló fedezeti vásárlások az üzletmenetet nagyon felélénkítették, de különben a megrendelések a megelőző évvel szemben csökkentek. Ezért néhány üzem a termelését is korlátozta, minek folytán a vaskőbányatulajdonosok szintén elhatározták, hogy a vaskőtermelést 10—25%-kal csökkentik. A nyers anyag ára eddig nem változott s a fegyártmány sem lett olcsóbb, ami a forgalomra nyomasztólag hatott. A rudvasiparban élénkebb forgalom fejlődött ki, különösen azért, mert az árak csökkentek. Szalagvasból a kivitel jelentősen emelkedett, aminek az volt a következménye, hogy az árak javultak. Vasgerendák csak a vasúti felépítmények céljaira vásároltak, mert az építkezés különben szünetelt. A hengerműveknek kevés dolguk volt, bár fekete pléből igen jelentős volt a kivitel. A drótpiac helyzete sem kedvező. Némi javulást a szénszindikátusnak attól a határozatától várnak, amely szerint a hengerelt dróthoz elhasznált 1000 kg: szén után 150 márká kiviteli prémiumot fog fizetni. A vasipar egyéb ágaiban szintén hanyatlás állott be. A munkáspiacon a kínálat és kereslet közötti feszültség január hónapban fokozódott. A vasipar egymásután bocsátotta el munkásait és még a bányáira is sok munkást szabadított fel, akik a mezőgazdasági munkásokkal együtt ijeszten szaporították a munkanélküliek számát. A statisztika tanúsága szerint a munkáspiac 1903 óta nem volt ilyen kedvezőtlen, mint most. Sztrájkok nem fordultak elő.

A Magyarhoni Földtani Társulat április 1-én délután látogatott *szűlést* tartott *Koch* tanár elnöklété mellett. Az ülésen dr. *Sigmond Elek* igen értékes előadást tartott a talaj elmúlásáról és a mineralogiai talajelemzés hasznosságáról. Az előadás után élénk eszmecsere fejlődött ki, melyben a Társulat több tagja is részt vett. *Schreter Zoltán* egy pilisborosjenői mélyfúrásról tartott előadása után *Vogl Viktor* tartott még előadást. A szaktülés után választmányi ülés volt.

Pénzügyi, ipari és kereskedelmi hírek.

Bankok szövetsége.

Egy igen érdekes és következményeiben nagy fontosságú akciónál értesültünk, mely akciónak az volna a célja, hogy a hazai tekintélyesebb bankházakat egy csoportba vonja, hogy ezáltal nagyobb intenzitással szolgálhassák a magyar ipar és kereskedelem érdekeit.

Olvasóink jól tudják, hogy lapunk kezdettől fogva hangozta a tőke közgazdasági, ipari és kereskedelmi s főleg bányászati produktív tevékenységének szükségességét. Elképzelhető tehát, minő örömet okozna az nekünk és az egész bányász világnak, ha a fentebbi híresztelés valóra válna! Mert tény az, hogy sehol a világon tőke — ipari és kereskedelmi szempontból — inaktívabb életet nem él, mint Magyarországon. A magyar tőke a legújabb időkig a váltókban feküdt, ólomsúlylyal ránehezdedve a társadalom minden rétegére s ezáltal lehetetlenné téve a bányászat, ipar és kereskedelem fejlődését. A magyar tőke eddig husból és vérből táplálkozott s féltékenyen őrizkedett attól, hogy nagyobb rizikóval a bányászat, ipar és kereskedelem megerősítésére sietett volna.

És szinte érthetetlen ez az állapot nálunk. Hiszen pl. a bányászat, mint a külföld is fényesen illusztrálja, nem 8—10—20%-ot jövedelmez, hanem szerencsés körülmények között aránylag kis tőkét, rövid idő alatt sokszorosított.

Tagadhatatlan, hogy az üzletnek ez az ága kényesebb, fáradságosabb, s mindenestre veszélyesebb is, mint a váltó, vagy a jelzálog üzlet, de az is bizonyos, hogy a mai nyomorult pénzügyi állapotunknak tisztán a tőkének ez a természetellenes berendezkedése az oka.

És hogy ez az állapot megszűnjék, szükséges, hogy a tőke új terrenumot keressen, melyen nagyobb produktivitással, országunk anyagi erejének, természetadta kincseinek felhasználásával segítse elő a nemzet meggazdagodását.

Nekünk is vannak kiváló pénzkapacitásaink az ország határain túl is ismert nevű (nálunk nem ismerik, mert nem politizálnak) üzletembereink, kik most a nemzeti bank felállításával kapcsolatban bizonyára foglalkoznak azzal a kérdéssel, hogy új kereseti forrásokat, a tőkének új érvényesülést kell keresni. S találni is fognak. A magyar bányászat, ipar és kereskedelem csak tőkére vár, hogy új erőre kapjon és sikeresen felvehesse a küzdelmet a külföld fejlett bányászatával, iparával és kereskedelmével.

A célt azonban csak nagy tőkével lehet elérni és ezt valóban előnyösen szolgálná a tekintélyesebb pénzintézeteinknek egyesülése. A politika is kedvező most. Az illetékes reszort kormányzás olyan emberek kezében van, kiknek neve garancia a tőke biztonsága tekintetében.

A Magyar Általános Közszénelő Részvénytársulat igazgatósága megállapította az 1907. üzletév mérlegét és elhatározta, hogy az április 25-én megtartandó közgyűlésnek javasolni fogja, hogy a 3 millió 562.258 korona 98 fillér bruttó nyereségből (854.015 korona 10 fillérrel több a múlt évinél) értékcsökkenési tartalékokra és leírásokra 1.326.671 korona 97 fillér (+ 125.220 korona 48 fillér), általános tartalékokra 310.000 korona (+ 85.000 korona), külön adományul a tisztviselők nyugdíjalapjának 30.000 korona (változatlan), a bányatársaságok részére 50.000 korona (+ 25.000 korona), munkásjóléti tartalékokra 125.000 korona (+ 100.000 korona), az igazgatóság és tisztviselők alapszabályszerű jutalmára 198.182 korona 18 fillér (+ 90.131 korona 25 fillér), a részvénytőke tiszszázelékos osztalékára 1.200.000 korona (tavaly 8 százalékos fordítással, míg a fennmaradó 897.687 korona 86 fillér nyereség-áthozattal változatlanul új számlára vitessek át. A múlt évben 4 millió korona fordított új beruházásokra. A mérleg a következő adatokat tünteti fel:

Vagyont: Bányabirtok 12.826.881 korona 32 fillér, ingatlanok felszerelések és anyagok a) telkek, épületek, gépek, leltárak 20.925.986 korona 31 fillér, b) üzemi, anyagi és bányafakészletek erdőkezelések és fogyasztási cikkek 2.024.896 korona 7 fillér, c) szén-, brikett- és mészalkészletek 73.884 korona 25 fillér. Összesen 23.024.766 korona 63 fillér; a pénztárak és értékpapírok: a) pénztári készletek 249.277 korona 20 fillér, b) betétek pénzintézeteknél 164.640 korona 6 fillér, c) értékpapírok 661.536 korona 16 fillér, d) küldvények 62.301 korona 27 fillér, e) idegen letétek és óvadékok 243.428 korona 90 fillér, összesen 1.381.186 korona 69 fillér, adósok: a) szénadósok 3.671.658 korona 89 fillér, b) átmeneti adósok 348.665 korona 1 fillér, összesen 4.020.323 korona 90 fillér, nyugdíjalap számla 705.564 korona 36 fillér, el-sőbbbségi kölcsön árfolyamkülönbözet számlája 1.033.523 korona 10 fillér. Végösszeg 42.992.228 korona. Teher: Részvénytőke 60.000 darab részvény 200 koronával 12.000.000 korona, 4 és fél-százalékos elsőbbségi kölcsön 10.742.266 korona 50 fillér. Tartalékok: értékcsökkenési tartalék 6.064.260 korona 8 fillér, tartalék-alap 1.856.200 korona, kétes követelések tartaléka 80.000 korona,

tartalék és elsőbbségi kölcsön szolgálatára 250.000 korona, külön tartalékalad 300.000 korona, munkásjóléti tartalék 40.000 korona összesen 8.590.460 korona 8 fillér. Hitelezők: nyílt számlán 6.021.216 korona 56 fillér, átmeneti hitelezők 823.780 korona 8 fillér, hátralékos bányászberkek decemberre 308.572 korona 56 fillér, fel nem vett kötvények 2400 korona, fel nem vett osztalék 795 korona, elsőbbségi kölcsönünk 1908 február 1-én esedékes függő kamatai és járuléka 328.765 korona 58 fillér, idegen lételek és üvadékok 243.428 korona 90 fillér, összesen 7.728.958 korona 48 fillér, nyugdíjalap 707.258 korona 7 fillér, nyereség, mint egyenleg 3.223.274 korona 87 fillér. Végösszeg 42.992.228 korona.

Nyereség- és veszteség-számla: Tartozik: értékesítéskénti tartalék és leírások 1.236.671 korona 97 fillér, elsőbbségi kölcsön kamatai és járuléka 592.271 korona 12 fillér, adók, kamatok, üzleti költségek és fizetések 884.995 korona 10 fillér. Tiszta jövedelem: nyereségáthozat az 1906. évről 897.787 korona 86 fillér. Az 1906. év tiszta jövedelme 2.325.587 korona 1 fillér, összesen 3.223.274 korona 87 fillér. Végösszeg: 5.937.623 korona 6 fillér. Követel: Nyereségáthozat 1906-ról 897.687 korona 86 fillér, kamatt-jövedelem 29.429 korona 42 fillér, a bányák bruttó hozama 5.010.505 korona 78 fillér. Végösszeg 5.937.623 korona 6 fillér.

Az építőanyagtermelők szövetsége. Mint a M. V. írja Magyarország legtekintélyesebb építőanyag termelői, u. m. téglagyárak, mészogetők, cementgyárak, kőbányák, kavicsbányák, mészhomokkőgyárak, aszfaltgyárak stb. igen népes értekezletet tartottak a Magyar Kereskedelmi Csarnok üléstermében. Az elnöklésre közfelkiáltással dr. Hédervári Lehel országgyűlési képviselőt körték fel. Az értekezleten megjelent szakbéli cégek közös sérelmei és az ezek orvoslására vezető eszközök képezték élénk megvitatás tárgyát. Az értekezlet — számos elhangzott beszéd után — átalakult közgyűléssé, amely kimondta, hogy az építőanyag termelők *Magyar Építőanyag Termelők Országos Szövetsége* címen szövetséggé tömörülnek. A közgyűlésen bemutatott alapszabálytervezet felolvasása, megvitatása és elfogadása után a szövetség nyomban megalakult. Az elnöki méltóság betöltését egy legközelebb tartandó közgyűlésre halasztották. Alelnökök lettek: Bárány Baratta-Dragono Norbert nagyiparos és dr. Hédervári Lehel országgyűlési képviselő.

A Klotild első magyar vegyipar rt 1907. évi mérlege szerint az ingatlanok értéke 1.056,326 K-ról 1.460,924 K-ra, a gépeké 3 166,721 K-ról 3 474,865 K-ra, az adósok tartozása 961,232 K-ról 2 586,129 K-ra és ezekkel szemben az elfogadvány-tartozás 3 6 millióról 6 4 millió K-ra emelkedett.

Nyersolaj-küldemények díjkedvezménye. Annak idején jelentettük, hogy Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter a tüzelési célokra szolgáló nyersolajküldeményekre a C) osztály viteldíjkedvezményét engedélyezte. Miután e kedvezmény érvénye ez évi március 31-ével lejárt, az Országos Magyar Kereskedelmi Egyesülés nemrégiben megkeresést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a jelzett kedvezménynek meghosszabbítása iránt. Egyszersmind a nevezett szövetség azt is kérte, hogy a kedvezményt bővítsék ki olyképen, hogy ezentúl a Q) osztály helyett, ép úgy, mint Ausztriában, az osztrák államvasutak vonalán, az I. kivételes díjszabás viteldíjait alkalmazzák. Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter döntése most érkezett le. Ebben értesíti a szövetséget, hogy a lejárt díjkedvezményt a folyó év április 1-től december 1-ig a máv. vonalán újból életbeléptette és egyszersmind intézkedett, hogy a kassa-oderbergi vasuton fennálló hasonló díjkedvezményt ott is meghosszabbítsák. A miniszter azonban nem találta teljesíthetőnek azt a másik kérelmet, hogy a tüzelési célra szolgáló nyersolaj nálunk is az I. kivételes díjszabás alapján szállíttassék. A nyersolaj kalóriaértéke — ugymond a miniszter — nagyobb lévén, mint az ásványszénké, teljesen megfelelő, ha e cikkre ugyanaz a díjszabás jön alkalmazásba, mint amely rendes viszonyok között minden külföldi szénre vonatkozólag fennáll. Az osztrák államvasutakra való hivatkozás azért sem helytálló, mert ott mindennemű szénre az I. kivételes díjszabás jön alkalmazásba. Hasonló értelmű leirat ment a Magyar Vegyészeti Gyárosok Országos Egyesületéhez is.

Szabadalmi hírek.

Az elmúlt héten az alábbi szabadalmakat jelentették be. A bejelentett találmányok egyelőre jogtalan használat ellen védelemben részesülnek; a bejelentések

ellen 60 napon belül fel lehet szólni. Érdekelte feleknek bővebb felvilágosítással szolgál a szerkesztőség.

1. *Bordás vasbeton födém egymás mellé fektetett kész vasbetongerendákból és ezeket föld betonrétegből.*

2. *Eljárás rugalmas cement karók előállítására.* A karókat oly módon állítjuk elő, hogy portland-cement habarcsot körülbelül 10% asbeszt-szálakkal alaposan összekeverünk és az így előállított asbeszt-cementet megfelelő formába sajtoltva lekötő engedjük. Az asbeszt-szálak — állítólag — rugalmasságot kölcsönöznek a karóknak.

3. *Eljárás vízmentes óntetrakloridnak ónercekből, ónmaradékokból és efélékből való előállítására.* A vízmentes óntetrakloridot, úgy állítjuk elő, hogy a felapritott, illetve finoman porított ónerceket, ónmaradékokat, ónhamut és hasonló óntartalmu anyagokat redukáló folyamatnak vetjük alá, szilárd folyós vagy gáz alaku redukáló szerekkel. A redukció oly hőmérséklet mellett történik, mely a salakképződést megakadályozza. A redukcióterméket, mely az ónt finoman elosztott állapotban tartalmazza, száraz uton klórral kezeljük.

4. *Elektrómos ömlesztőkemence.* A kemence fémek és ércek redukálására és ömlesztésére szolgál; az elektrómos áram hozzá- és elvezetésére szolgáló kontaktusok vagy elektrodák oly anyagból vannak képezve, mely az áramot jól vezeti, tűzálló és a nyert terméket el nem szenesíti. Ezen anyag egyszersmind a kemence bélése gyanánt is szolgál.

5. *Eljárás petroleum vagy más ásványolajok szappanosítására és a kapott termék átalakítására különböző használati célokra.*

6. *Körkemence.*

7. *Vasuti haránttalpgerenda vasbetonból.*

Megadott szabadalmak. Az elmúlt héten az alábbi találmányok szabadalmaztattak. Érdeklődőknek bővebb felvilágosítással szolgál „A Bánya” szerkesztősége.

1. *Eljárás, nafták, kőolajok, benzín stb. szagtalanítására és szintelenítésére.*

2. *Eljárás vas és cink előállítására cinktartalmu vasércekből és ugyanilyen kohászati termékből, pl. kovandpörkökből elektrómos kemencében való kezelés után.*

3. *Eljárás alkáli szilikátokból való kötőanyag előállítására.*

4. *Eljárás műfa és abból készült tárgyak előállítására.*

5. *Eljárás műkövek vagy műmárvány előállítására.*

6. *Eljárás nátriumsulfát szilárd, vízmentes por alaku redukálási termékeinek előállítására.*

7. *Eljárás nem fémes tárgyak fémmel való bevonására galvanoplasztikai lecsapódások után.*

8. *Eljárás bordás vasbetonfödémek mintaálvány nélküli előállítására.*

9. *Eljárás nyers olajok raffinálására.*

10. *Bot acetilínlámpával.*

11. *Hegesztett vas, folytvas vagy acél olvasztására szolgáló tégelykemence.*

12. *Adagoló berendezés egyszerű torokelzárással bíró nagyolvasztókhoz.*

13. *Berendezés láncrostélyoknál hamu és salak letörésére és eltávolítására.*

14. *a) Eljárás nagyolvasztó salakból sóoldatoknak befecskendezése által előállított cementek lekötési idejének szabályozására.*

b) Eljárás forrófolyós nagyolvasztó salaknak átalakítására cementté.

KÜLFÖLD.

Az amerikai szénbányászat. Köztudomásu az az elkeseredett harc, mely hónapok óta tart, az amerikai szénbányák tulajdonosai és a munkások között a bérvajítás miatt. Kétségtelen, hogy — az általános tapasztalatok szerint — az amerikai szénmunkások valóságos rabszolgaságban szynlödtek s aránylag kicsi bérért emberfeletti munkát végeztek. Ez a körülmény aztán épen jó volt arra, hogy az elégedetlenség és az izgalom a tetőpontra emelkedjék. A tulajdonosok engedtek valamit, mitől a munkások vérszemet kaptak s még többet követeltek. Erre a bányászok redukálták a munkáslétszámot. Ennek volt tulajdonítható az a nagyfoku visszavándorlás, mely még az ősszel vette kezdetét. De a munkások csak nem engedtek, aminek végre az lett a következménye, hogy — mint Newyorkból jelentik — az összes szénbányák elhatározták üzemük beszüntetését, addig, míg a munkásokkal egyezséget nem kötnek. Szinte képtelennek látszik ez a hír, de tagadhatatlan, hogy az amerikai szénbányászat ügyei nem valami rózsás állapotban vannak, amiről az amerikai tőzsdék is tanúságot tesznek.

Válság a gyémántiparban. Többször jelentettük, hogy rosszul áll a gyémánt ipar dolga. A hatalmas tröszt egyre-másra bocsátotta el munkásait s így a termelést a minimumra redukálták, mert a kereslet feltűnően megcsappant. Most meg *Amsterdamból* jelentik, hogy ott és *Auversben* a gyémántipar minden szakmájában megakarják szöntetni a munkát s erre vonatkozó határozatot legközelebb hoznak az érdekeltek.

Az amerikai vaspiacról jelentik, hogy a megrendelések nagyon gyérek s a javulás, a mely az év kezdete óta lassacskán megindult, nem igen tarthatta magát. Az acéltröszt jelentését a megrendelések szaporodásáról tévesen magyarázták. A decemberi megrendelések a termelőképességnek körülbelül 28 százalékát, a márciusi megrendelések pedig 50 százalékát vették igénybe. A helyzet sulyponlja a vasutak megszorított kereslete, a mely normális időben az ország termelőképességének 60 százalékát kötötte le. A lokomotív-építő gyárak igen jó megrendeléseket kaptak, ellenben a vaggongyáraknak csak kevés, a hajóépítő gyáraknak pedig jóformán semmi a dolguk.

Az amerikai petroleum. Nem régen megirtuk, hogy az amerikai petroleum micsoda leleményességgel igyekezett az orosz-petroleumipar kedvezőtlen helyzetét kihasználni s mint igyekezett magának még Bagdadban is piacot biztosítani. Legujabban nálunk és utcai elárúsítással igyekszik a fogyasztók kedvébe járni. Romániában azonban nehezebben megy versenyharca, melyet ott is felvett a petroleumfinomítókkal szemben, hogy a piacot teljesen hatalmába vegye. Az amerikaiak felhajtották a nyers olaj árát, e'lenben a finomítványok árát lenyomták s utóbbiaknak korábbi tonnánként 120 lei ára 60 leira csökkent. Ezenkívül az amerikaiak Románia 32 jelentékenyebb városa közül 29-ben bevezették a tartálykocsikat s nemcsak a szatócsokat, de a fogyasztó közönséget is csaknem kizárólag ezek látják el petroleummal. Előrelátható, hogy az erős versenyharcot a kisebb finomítók nem sokáig bírják ki s vagy megszüntetik üzemüket, vagy gyáraikat az amerikaiaknak adják el. Kormánykörökben is aggodalmat okozott a petroleum-ipar tönkretételének szomorú ügye s komolyan foglalkoznak a belfogyasztás állami monopoliu-

má tételével. A petroleum-fogyasztás egyébként Romániában állandóan emelkedik, mit bizonyít az, hogy 1907-ben a belfogyasztás 38,467 tonna olajat vett igénybe, szemben az előző évi 35,243 tonnával. Hozzávetőleges számítás szerint a belfogyasztás egynegyede már az amerikaiak kezében van.

A kén-árak emelkedése. A legszámottevőbb kéntermelők közt folyt hosszú harc most egy megállapodással véget ért, melyet a Louisiana Sulphur Company, Amerika legnagyobb kéntermelője és a szicíliai kénkonzorcium kötöttek egymással. Ennek következtében a kénárak 100 kg.-ként mintegy 50 fillérrel emelkedtek.

Gyémántkőszőrösök sztrájkja. Antverpenből jelentik: Az itteni gyémántkőszőrösök 1855 szavazattal 318 ellenében elhatározták, hogy hétfőn négy hétre sztrájkba lépnek. Azután a bérminimum 20 százalékos emelését akarják követelni.

A szerkesztésért felelős: **Apsay V. János.**



.1777. sz.

Betöltendő állás.

Keresünk két jól számoló, ügyesen rajzoló, bányaiskolát végzett altisztet, kik bánya és külszíni theodolit-mérésekben jártassággal bírnak.

Állást nyer továbbá egy olyan altiszt, ki műszaki és főleg térképrajzolásban gyakorlattal bír. A katonai földrajzi intézetnél (Militargeographisches Institut) alkalmazásban állott pályázó előnyben részesül.

Pályázni szándékozók, eddigi működésükről szóló bizonyítványmásolataikkal felszerelt kérvényeiket legkésőbb f. é. április hó 18-ig igényeik megjelölésével, alulírt bányai igazgatósághoz tetszszék be.

Petrozsény, 1908. március 20.

**Salgó-Tarjáni
kőszénbánya részvénytársulat
Petrozsényi bányai igazgatósága**

Roth, bányai igazgató.

J. POHLIG A. G. Kölnben,

épít harminc év óta

sodrony-kötélpályákat,

a legjobb kivitelben.

Több mint 1700 berendezést szállított 15—18, 20, 35 és 43 kilométer hosszban is.

Magyarországi
képviselő:

PÁRIS OSZKÁR, Budapest

VII., Damjanich-utca 51. szám. TELEFON 82—16. SZ.

Hammer-, Hacken-, Bell-, Axt-
etc. Stilen,

in allen nur dankbaren Formen und Grössen.

Grösstes Lager der Continents.

Grösstes Specialgeschäft der Branche

Muster und Preise auf gefl. Anfrage

Hamburg 1/c. **MOMME O. MOMSEN.**

Dus tartalmu

mangánércbányát

keres megvételre készpénz fizetés mellett
előkelő kereskedelmi ház. Érdeklődők for-
duljanak sürgősen lapunk kiadóhivatalához.

Pap Aurél

okl. magán b. mérnök

irodája

NAGYVÁRADON

Vizvezeték-utca 36|b sz. a.

Elvállalja minden e szakba vágó

munkák elvégzését.

Elvállalok nevezetesen: kül- és bányaméréseket, három-
szögeléseket, lyukasztási méréseket adományozási mé-
réseket, térképek és kérvények szerkesztését, zártkutat-
mányok fektetését és bejelentését, idegen bányák meg-
vizsgálását, szakvélemények megadását, bányavétel és
eladás közvetítését, bánya és erdei vasutak építést,
altisztek által vezetett bányauzemek időnkénti megtekint-
ését s ellenőrzését, kutatások vezetését stb. stb.

Az igen tisztelt szakközönség
szíves pártfogását ez uton kéri

PAP AURÉL

okl. m. b. mérnök.

BURMEISTER C. CHAMOTTE-GYÁR

HALBSTADTBAN (ezelőtt C. KULMIZ).

Egyesítve az Egyesült Chamotte-gyárakkal m. Sz.
(ezelőtt C. Kulmiz) Saarauban és Marktredwitzben

Számos kiállításon ki-
tüntetést nyert.



Mindennemű tűzálló-termények; Chamotte-kövek; kvare- és silica-kövek, magassfoknak (hoch-basische) (védjegy XX) és magas savfoknak. Különleges kövek nagyolvasztók és Martin-kemencékhez; üstkövek, tűzálló anyag acéltégelyekhez és hasonló legmagasabb igényeknek megfelelő anyag; Chamottelisztt acélöntéshez; tűzálló elszigetelőkövek 0-8 fajsúlyig, pl. léghevítő vezetékek kifalazásához; pír-szén-alakkövek, széntéglák a megkívánt mérték szerint, agyaghozzaadás nélkül, keményen sajtólva, megfelelően égetve, nagy olvasztókhoz. Alakkövek, göredek, hevítő-retorták (Muffeln). A kohászati, légszesz- és vegyi iparágaknál használt mindennemű teljes kemencék szállíthatnak; különösen teljes nagyolvasztók léghevítőekkel, görbe- és mézskemencék. — Fenti különlegességekben gyakorlott kőművesek rendelkezésre állnak.

Alapítottatott 1850-ben.

Évi termelőképesség: 100 millió kilogramm alakos égetett Chamotte-áru.

1000 munkás.

Az elszállítás Halbstatban, Saarauban és Marktredwitzben a gyár saját vágányain esetleg vizen Boroszlóbból gondosan eszközöltetnek

Sürgőnycim: „Feuerfest“ Halbstadt.

Fénykép nagyításokat

akármilyen fénykép után, legszebb kivitelben, 55—68 cm. nagyságu

diszes Passepartoutban 5 kor.-ért
olajban szinesen 10 koronáért

küldünk csomagolással együtt.

Képviselők mindenütt felvételnek:

„RAFAEL“ fényképnagyító és festészeti műterem

BUDAPEST, VII/22.

VEREINIGTE

CRUMMENDORFER QUARZSCHIEFERBRÜCHE

LANGE, LUX UND OELSNER

RIEGERSDORF, Kreis Strehlen, Preussisch-Schlesien

Bahnstation CRUMMENDORF der
Strehlen-Grottkauer Eisenbahn

Telegr.-Adr.: Quarzbrüche RIEGERSDORF Strehlen-Schles.

Empfehlen ihren auf Ausstellungen **hochfeuerfestem** mehrfach premiieren ausgezeichnet

Quarzschiefer in behauenen oder gesägten rechtwinkligen oder konischen Stücken für Zustellung von Cüpol-, Schweiss- und Puddelöfen, für Converter, in Zinkhütten für die Schächte der Zinkdestillieröfen, für Kalk- und Schnitzelrocken **Quarzschiefer**, öfer Kesselfeuerungen aller Art usw.

ein hochfeuerfester Naturstein, hält bei Höchsten Hitzegraden ganz wesentlich länger als beste Schamotte oder Dinassteine, wächst nur sehr wenig bei höchsten Temperaturen und ist sehr widerstandsfähig gegen Temperaturwechsel.

Preise: weit geringer, als für Schamotten und Dinassteine.

Quarzschiefer wird in behauenen und geputzten auch mit Diamantsägefi voll- und scharfkantig geschnittenen rechtwinkligen und konischen Stücken von bestimmten Längen geliefert und mit bestem ff. Mörtel vermauert.

Allererste Referenzen des Inn- und Auslandes, sowie Originalzeugnisse und Prospekte stehen zur Verfügung.

Die Erste

Böhmisch-mährische Maschinenfabrik

und Filiale „Prager Brückenbau-Anstalt“ in Prag liefert

komplette Bergbau- und Hüttenwerks-Anlagen,

Betriebs-Dampfmaschinen und Dampfkessel,

Fördermaschinen jeder Konstruktion und Grösse,

Förderschalen, eiserne Grubenhunte Aufsatzvorrichtungen Patent Strausz, Seilauflösungen, eiserne Förderstühle, eiserne Sortirungsgebäude und Dächer, Sortirungsanlagen, Kreislrätter Pat. Coxe, Pendelrätter Pat. Karlik, mechanische Wipper Pat. Karlik, Sortirungsroste Pat. Karop, Schrauben- und Kaliberroste Pat. Distl-Susky, Kettenförderungen und Seilbahnen, direkte Verladungen, Schiebehünen, Dampfkabel u. Dampfaufzüge

Kräne, Bremsen, Aufzüge.

Ober- und unterirdische Wasserhaltungs-
maschinen bewährtester Konstruktion.

Pumpen und Gestänge, Kunstwinkel, Steigrohre, Gebläse-
maschinen, Luftkompressoren, Ventilatoren
und Exhaustoren.

Dampfmaschinen für elektrische Beleuchtungs-
und Kraftanlagen.

Normal- und Schmalspur-Lokomotiven.
Gasmotoren für Saug- sowie Druckgas.

GEBRÜDER FROMME

WIEN, XVIII. Herbeckstrasse 27.

Werkstätte mathematischer
Präcisions-Instrumente

Gruben-Patent-Boussolentheodolite. Gruben-Instrumente, Taschen-Grubenboussolen-Instrument Preis fl. 67.— in verschiedenen Grössen, Gruben-Latten und Stäbe, Verziehschrauben und Schnüre, Compasse, Gruben-Regel-Transporteure, Phantographen schwebendes System.

Illustrierte Preisverzeichnisse gratis und franco.

— General Vertreter:

von Karl Zeiss in Jena.

Lager von plastisch wirkenden Zeissfeldstechern

: Drahtseile :

für alle vorkommenden
Zwecke fabriziert in best-
bewährten Ausführungen

E. F. Elbert,
Lugau i. S.

Gegründet 1862.

Gegründet 1862.

Magy. kir. állami vasgyárak központi igazgatósága

Budapest, Kőbányai-út 13-25. sz.

Sürgőnycim: „ÁLLAMI VASGYÁRAK BUDAPEST”.

Telepek: Budapest, Diósgyőrött, Vajdahunyadon,
Zólyom-Brezón és Kudsiron.

A b. dapesti gyárban 1144 lóerő, 2850 munkás, a diósgyőri gyárban 7000 lóerő 5600 munkás, a vajdahunyadi gyárban 1374 lóerő, 1800 munkás, a zólyombrezói gyárban 3765 lóerő, 2900 munkás, a kudsiri gyárban 280 lóerő, 480 munkás.

Mozdonyok, lokomobilok, arató-, fűkaszaló- és cséplőgépek, utimozdonyok, szénakaszalók, kukoricamorzsolók, és egyéb gazdasági gépek, vasuti vizállomási berendezések, gőzkazánok, sajtolt villamos kocsik-keretlemezek, teljes lokomotiv és vasuti kocsik kerékpárok, kerékvázak és tengelyek, vont fényes rudak, kovács- és acélöntvényű hajó- és gépalkatrészek, téglacélöntvények, alakos acélöntvények, különféle nyersvas és vasöntvények, szegecses, csavarok, csavarkulcsok, tűzálló anyag- és chamotteárak. Hidak, vasszerkezetek, vasuti sínek és sinkapcsoló-szerek, teljes vasuti váltók, keresztelések, vastartók, kereskedelmi vasak, lemezek, hidláncstagok, rugóacél, kőfúróacél, reszelő-acél, kocsirugóacél, vágóacél, fenő-, brescian-, azralon- és durvaacél, sziklavésők, gazdasági szerszámok, különféle acélszerszámok, üllők stb. acéllövedékek, vont, hengerelt, kazán-, forr- és furócsövek ónozva és galvanizálva, öntött vascsövek. **Vizgázhegesztési eljárással előállított gőzvezetési, vízvezetési és csatornázási csövek és csatornázási csövek szab. kötőkarimákkal vagy hengerelt karmantyúkkal, mindennemű bányacsövek, elektromos vasuti vezetékhez és világító testekhez való árbocok, hajóárbcok, vitorlarudak (Raaen), árbocszárak (Stengen), árbocszálfák (Spieren), póznák (Bäume), alagcsövek, vizlégcsövek (Speigattrohre), üreges mozgó hajódarúk (hohle Davits), tengeri uszorok (Meeresbojen) vízépítésekhez, hidjármokhoz és partbiztosítási falakhoz alkalmas csövek, melyek vízerővel a földbe nyomtatván és felülről cementtel kiöntésvén, olcsóbbak és tartósabbak mint a kőfalazatok, olaj-, légszesz- és légnyomású tárgyak 200 atmoszféra és azon felüli belső légnyomásra, torpedó-légpatronok, cellulose cukor- és szappanfőzőüstök, egészen hegesztett üzemi kazánok és mozdonykazán-köpenyek, malomdobok, retorták, központfutók, vegyszeti és ezzel rokoniparok céljaira szolgáló készülékek stb.**

Gummiwaren,
Packungen,
Dichtungsmaterialien

liefert billigst

Lotzges & Hermann,

Schlebusch-Manfort, bei Köln a Rh.

Vertreter gesucht.

Troisdorfer **Bohröl**

Alle Anforderungen entsprechend.

Natural, Rostschützend.

Wasserlöslich.

1 Kilo-Probe und franko. — Fass ca. 170 Kilo und Kannen à 25 und 50 Kilo zu Mk. 60.— per 100 kilo franko jeder Bahnhstation.

Chemische Fabrik Troisdorf

Dr. Hülsberg & Seiler, Troisdorf (Rheinland).

✂ LOSSINSZKY IMRE ✂

okleveles gépészmérnök műszaki irodája

BUDAPEST, V. KERÜLET, LIPÓT-KÖRUT 7. SZÁM.

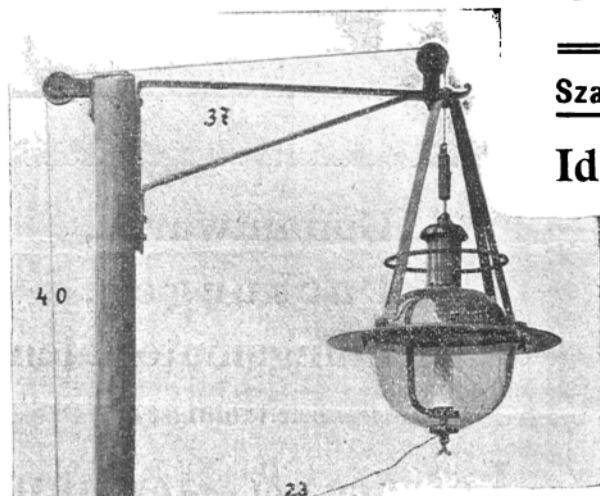
Telefonszám 64—72.

Postatakarékp. cheque és clearing 15657. — Folyószámla:
„Hermes“ Bank Budapest. — Lámpaműhely-telefon 2—16

Táviraticim LOSSIM.

Nagyfényerejű „Unicum“ petróleum izzólámpák szabadalm.

egyedüli gyártása és el-
árúsítása. A jelenkor leg-
jobb és legolcsóbb világi-
tása. 1000 gyertyafény óránként 11.5 fillérbe kerül. Pótolja a villamos izzólámpát. Bármely petróleummal ég. Hordoz-
ható, bárhol felállítható és bárki által kezelhető. **Bányák, gyárak, gyártelepek, rakhelyek, műhelyek, gazdasági
udvarok, kerthelyiségek, fürdő- és forrástelepek stb. stb.
számára.**



Szabadalmazott „Zenit“ Invert gázégő.

Ideális gázvilágítás! A „Zenit“-égő régen
érzett hiányt pótol a
gázvilágítás terén, amennyiben ezen égővel felény
gázfogyasztás mellett ugyanolyan intenzív fényt kapunk,
mint a közönséges Auer-égővel. A „Zenit“-égő óránként
60 l. gázfogyasztás mellett 60 normál gyertyafényt ad,
tehát a közönséges Auer-égőkkel szemben

50%-os gázmegtakarítást eredményez.

A „Zenit“ invert-égő kétféle nagyságban készül:

A-jegyű 60 normál gyertyafényű 60 l. óránkénti gázfo-
gyasztás mellett. — B-jegyű 90 normál gyertyafényre 100
l. óránkénti gázfogyasztás mellett.

A „Zenit“ invert-égő ára:

Asztali lámpa állvánnyal (lásd ábrát) A-jegyű 20.— korona, B-jegyű 22.—
kor. Fali- vagy csillár-lámpa A-jegyű 10.— kor., B-jegyű 12.— korona.

Folytonégő töltőkályhák

Különösen magyarországi szénre!

Feyér Gyula, okleveles gépészmérnök, tanár szabadalmazott rendszere szerint.

Nincs szükség drága külföldi szénre!

Fűtsünk olcsó hazai szénrel! ☞

50%-os költségmegtakarítás!

Alkalmazásban vannak már: Budapest
Városi Villamos Vasút, Technologiai Iparmúzeum,
M. kir. államvasutak főműhelye, M. kir. Honv.
Miniszterium, Nagykárolyi szinkör, Katonai közp.
ruhatár, Váczi városház, Nagyváradi hadapród-
isk., Schlick-gyár, Danubius hajó- és gépgyár stb.

Munkácsi-féle szab.

takaréktüzhelyek egyedüli gyártása és elárúsítása.

Bármely tüzelőanyaggal fűthetők! 35—40% költségmegtakarítás!

Teljes egészükben magyar ipar!